

УДК 159.922:373.24

ФОРМУВАННЯ УСТАНОВКИ НА СПІВПРАЦЮ МІЖ УЧАСНИКАМИ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ МЕТОДОМ БІНАРНИХ ЗАНЯТЬ У ПАРІ «ПСИХОЛОГ – ВИХОВАТЕЛЬ»

Чернов А.А.,
здобувач кафедри психології та педагогіки
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова
практичний психолог
Полтавський дошкільний навчальний заклад № 63 «Казка»
Полтавської міської ради Полтавської області

У статті розглядаються інноваційні методи роботи практичного психолога в групі дітей раннього віку. Запропонований метод бінарного заняття в групі дітей раннього віку є одним зі шляхів полегшення для вихованців процесу адаптації до дитячого садка. Практичному психологу участь у бінарних заняттях дозволяє провести психодіагностичний комплекс із метою вивчення адаптації дітей раннього віку до умов ДНЗ, налагодити співпрацю з вихователем групи, батьками та дітьми раннього віку. Завдання бінарних занять не вичерпується процесом адаптації, вони покликані розвинути низку компетентностей дітей за обраною лінією розвитку.

Ключові слова: адаптація, бінарні заняття, діти раннього віку, компетентність, емоції, інтенсивність емоцій, мінливість емоцій.

В статье рассматривается инновационный метод работы практического психолога с группой детей раннего возраста. Предлагаемый метод бинарных занятий в группе детей раннего возраста – это один из возможных путей легкой адаптации ребенка к условиям детского сада. Практическому психологу участие в бинарных занятиях позволяет реализовать необходимый психодиагностический комплекс для изучения процесса адаптации новоприбывших детей. Цели бинарных занятий не исчерпываются адаптацией. Этот вид работы позволяет специалисту организовать ситуацию сотрудничества с родителями детей и воспитателем группы, а также развить ряд компетентностей воспитанников по заданной линии развития.

Ключевые слова: адаптация, бинарные занятия, дети раннего возраста, компетентность, эмоции, интенсивность эмоций, изменчивость эмоций.

Chernov A.A. FORMATION OF INSTALLATION OF THE COOPERATION BETWEEN PARTICIPANTS OF THE PEDAGOGICAL PROCESS BY THE METHOD OF BINNAR LESSONS IN PARE «PSYCHOLOGIST – EDUCATOR»

The essay is devoted to the process of adaptation of an early-age child to the conditions of a pre-school educational institution. The article deals with the peculiarities of the early-age child's emotions, the way of their formation and creation with the child the working and favorable development of his/her relationships through the method of binary lessons. We briefly present the analysis of the binary lessons project on the themes and method of measuring the effectiveness of the project using psychodiagnostic methods at the beginning and at the end of its implementation. Also, the essay analyzes the general principles of teaching and education of early-age children from the standpoint of fundamental psychological theories, and provides an elaborate algorithm for the binary lesson.

Key words: adaptation, binary classes, children of early age, competence, emotions, intensity of emotions, variability of emotions.

Постановка проблеми. Проблема адаптації вихованців до умов дитячого садка, напевне, ніколи не втратить свою актуальність. Не так давно скінчилася дискусія, з якого віку приймати дітей у дитячий садок, які повинні бути вимоги до навчання та виховання дітей раннього віку (ця дискусія продовжується). Загальноприйнятим є той факт, що процес адаптації до умов ДНЗ є нелегким для дитини кроком, оскільки це модифікує її систему приязності (раніше мати завжди була поруч, а тепер залишає її в незнайомому

місці), призводить до зміни режиму дня, харчування, вимагає від дитини рахуватися з такими ж «братами по нещастю», як і вона сама, ділити з ними іграшки та якимось знаходити спільну мову, а це значний удар по дитячому егоцентризму, відкритому ще Ж. Піаже. Звичайно, залучення до процесу адаптації працівника психологічної служби частково вирішує проблеми, адже практичний психолог вивчає індивідуальну психіку індивіда та намагається зробити так, щоб процес адаптації проходив легше. Але крім простої адаптації до умов дитячого

садка, із дитиною потрібно знайти робочу форму стосунків, привчити її виконувати навчальні завдання, гратися з однолітками й адекватно сприймати режимні моменти. Теоретично цей нарис внесе уточнення в розуміння процесу адаптації дитини до дитячого садка, проаналізує таку форму роботи з дітьми раннього віку, як бінарне заняття, і розгляне його ефективність. Практично ми подаємо готову формулу організації бінарного заняття в загальноосвітньому дошкільному закладі, яка може бути втілена в практику роботи всіма бажаними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема емоційного розвитку людини була поставлена ще Ч. Дарвіном у праці «Порівняння емоцій у людей і у тварин» де автор довів еволюційні механізми виникнення та функціонування емоцій [5]. Методологічне обґрунтування міжпредметних зв'язків опрацювали такі вітчизняні вчені та вчителі: О. Акуліна [1] Н. Божко, Л. Вичорова, Є. Глінський, Т. Горзій, С. Гончаренко, О. Данилюк, О. Джулик. Вони обґрунтували й описали закономірності розроблення бінарних занять, підходи до інтеграції дисциплін. Дж. Боулбі досліджував взаємозв'язок впливу раннього віку дитини на її емоційний стан і пізнавальну активність [3]. К. Курносова, В. Кобзалова проаналізували педагогічні умови організації життєдіяльності дітей у період адаптації до дитячого садка [9]. О. Нуреева, З. Шейнфельд розглянули процес адаптації дитини до ДНЗ і психологічні особливості дитини раннього віку [11]. Р. Павелків, О. Цигипало проаналізували загальні закономірності емоційного розвитку дитини раннього віку [12]. С. Тітаренко аналізує причини виникнення тривожних станів у дітей раннього віку [14], Н. Трофаїла – взаємозв'язок між емоційним розвитком дошкільника і формуванням у нього нових потреб, інтересів і мотивів [15]. Цікавими нам видаються роботи В. Заїки про особливості емоційних ставлень у соматично хворих дітей і трансформації ставлень у дорослому віці [7; 8]. Вищезгадані автори розкривають проблематику, пов'язану з навчанням, розвитком і адаптацією дитини раннього віку до умов ДНЗ. На жаль, проблематика бінарного заняття з дітьми раннього віку з метою її адаптації та створення з нею ситуації співпраці ними не розглянута.

Постановка завдання. Виходячи з поставленої проблеми, мета нашого дослідження – довести позитивний вплив бінарного заняття як методу адаптації дитини до умов ДНЗ і розвитку її емоційної сфери, що може бути застосований в умовах дитячого

садка. Розгляд теми передбачає постановку таких завдань.

1. Проаналізувати теоретичний матеріал за темою з метою інтеграції психологопедагогічних наук.

2. Обрати освітні лінії, за якими доцільно проводити бінарні заняття, пов'язати їхній зміст із навчально-виховною програмою дошкільного закладу.

3. Розділити обов'язки між психологом і вихователем, щоб кожен член бінарної пари працював відповідно до специфіки своєї професії.

4. Провести бінарні заняття з обраною лінією розвитку.

5. Здійснити тестування після завершення проекту.

6. Ознайомити батьків із результатами роботи.

7. Зробити висновки й окреслити подальші перспективи досліджень.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ранній вік є надзвичайно насиченим у плані емоцій, оскільки в дитини слабо розвинений довільний контроль над ними та логіка емоцій. Одні емоційні реакції швидко змінюють інші, а їх глибина й інтенсивність залежить від психофізичного апарату дитини. Загалом емоції дитини раннього віку характеризуються мінливістю та швидкоплинністю. У період адаптації до дитячого садка переважають негативні емоційні стани. Таку ситуацію цілком логічно пов'язати з теорією прив'язаності Дж. Боулбі. Користуючись його термінологією, дитина втрачає «надійну базу»; щоб установити сприятливі робочі стосунки «дитина – вихователь», вихованцю необхідно сформувати приязність до вихователя [3].

Завданням педагогічного колективу ДНЗ є налагодження співпраці з дитиною; висловлюючись науковою мовою, необхідно сформувати установку на співробітництво. Вирішити цю задачу ми пропонуємо через створення бінарної групи «психолог – вихователь» і реалізацію бінарних занять із дітьми раннього віку з урахуванням індивідуальних особливостей кожної дитини.

Бінарне заняття – це завжди результат співпраці двох педагогічних працівників, що переростає у творчий процес учасників педагогічної взаємодії [1]. Психологічна діагностика емоційного стану здійснювалася безпосередньо під час бінарних занять у парі «психолог – вихователь», що забезпечувало загальну ефективність педагогічного процесу в цілому. Підготовка до бінарних занять у групі дітей раннього віку в парі «психолог – педагог» включала в себе 5 етапів. Робота була здійснена на базі ПДНЗ № 63 «Казка» в групі дітей раннього

віку № 1. Кількість дітей, які брали участь у проекті, – 12. Вік дітей – від 2 до 3 років. Дві групи дітей раннього віку виступали як контрольні. Із цих груп випадковим чином було обрано по 12 дітей із метою здійснення аналізу ефективності бінарних занять. Ефективність проекту вимірювалася за допомогою психодіагностичної методики «модифікована шкала Й. Шванцара» [4]. Далі детально розписані етапи роботи.

З аналізу психолого-педагогічної літератури випливає, що ідея поєднати психологію й педагогіку виникла вже давно. Так, видатний учений К. Ушинський закликав педагогів урахувати психологічні особливості дітей. Сучасна Українська держава на рівні законодавчих актів проголосила особистісно-зорієнтований підхід у дошкільному вихованні та навчанні. Усі наявні педагогічні програми розвитку дітей дошкільного віку враховують психологічні особливості розвитку дітей раннього віку. Мета, до якої повинен прагнути педагогічний колектив, поставлена в «Базовому компоненті дошкільної освіти», в якому в окремий розділ винесена лінія особистісного розвитку, оскільки особистість – це міждисциплінарне поняття, яке існує й у педагогіці, і в психології [2]. Воно й стало відправною точкою для побудови теоретичної моделі бінарних занять по лінії розвитку «Дитина в природному довкіллі». Із метою уточнення плану дій на самих заняттях нам вдалося доцільним розділити обов'язки між учасниками бінарної групи «психолог – вихователь». Так, вихователь здійснює навчання та виховання, психолог – психологічний супровід педагогічного процесу, надає вихователю об'єктивну інформацію про психічний стан дитини та її індивідуальний розвиток. Підґрунтям для такого розподілу є низка нормативних документів для психолога (положення про психологічну службу), для педагога (навчально-виховна програма

«Дитина») [6]. Більш детально ми розглядаємо це питання в інших своїх роботах [10; 13; 16].

Сучасне розуміння розвитку особистості в дошкільній освіті розкривається нам через набуття людиною в процесі виховання та навчання компетентності й емоційно-ціннісних ставлень. Для виміру ефективності бінарних занять нами була обрана лінія «Дитина в природному довкіллі» [2]. Цей етап включав підбір і створення дидактичного матеріалу, розроблення конспектів занять і розподіл обов'язків між психологом і вихователем [4]. Ми вирішили використовувати природний матеріал і проводити заняття на дитячому майданчику. Осінь у нас була персоніфікована (дидактична лялька) і мала відповідний вигляд. Конспект занять включав такі елементи: сюрпризний момент, мовний розвиток, дидактична гра, психогімнастика, позитивне завершення заняття. Ідея полягала в тому, щоб кожен педагогічний елемент заняття служив активізації психічного процесу. Подібні думки були висловлені Л. Виготським (навчання повинне йти попереду розвитку), О. Запрожцем (формування вмінь і навичок дітей способом поєднання практичної діяльності й вербальної інструкції). Ураховуючи психологічну специфіку віку, ми вирішили працювати в підгрупах, які поділили за гендерним принципом: психолог – хлопчики, вихователь – дівчатка. Такий спосіб розподілу обґрунтовуємо працями А. Бандури із теорії соціальної установки (табл. 1).

Діагностична робота велася у двох напрямках: для психологічного супроводу та для з'ясування наявного рівня емоційного розвитку. Нами була застосована шкала інтенсивності емоцій Й. Шванцара. До таблиці результатів не потрапили емоції, що виникали не часто та мали слабку інтенсивність. Результати подані в порівняльній таблиці, в якій узагальнені спостереження

Таблиця 1

«Цикл занять «Осінь-чарівниця»

Назва	Мета бінарна	Орієнтовний час	Форма проведення
«Прийшла Осінь»	Установити емоційний контакт між психологом і групою дітей через гру з дидактичною лялькою. Формування в дітей установки на співпрацю	10 хв.	Підгрупи дітей (по 6 дітей)
«Дари Осені»	Сформувати вміння дітей диференціювати предмети за кольором і формою	10 хв.	Підгрупи дітей
«Кольорове різноманіття Осені»	Закріпити уявлення дітей про кольори	10 хв.	Підгрупи дітей
«Збираємо осінній урожай»	Навчити дітей розрізняти дві основні групи плодів: овочі та фрукти	10 хв.	Підгрупи дітей
«Коли приходять Осінь, то...»	Узагальнення всього циклу занять	20 хв.	Індивідуальна робота

за групою дітей. До таблиці включені найбільш типові емоційні реакції дітей за перший місяць відвідування дитячого садка. Так, протягом місяця годину на день ми фіксували емоційні реакції дитини, у таблиці узагальнені результати. Умовні позначення: К1 – контрольна, К2 – контрольна, Е – експериментальна, В – висока інтенсивність, С – середня інтенсивність, Н – низька інтенсивність (табл. 2).

Домінуючі емоційні реакції – це смуток і горе за мамою, що закономірно під час проходження адаптації.

За Л. Божович, у дитини раннього віку починає формуватися мотивація. Оскільки наші вихованці приступають до розвиваючих занять, важливо, щоб була сформована позитивна мотивація; тут неабияку роль відіграє «сюрпризний момент». Якщо дитина помилялася, дорослий їй допомагав, безоціночно підтримуючи її, оскільки на зв'язок між фрустрацією й агресією вказав ще К. Левін. Заняття будувалися за таким алгоритмом: від наявної зони розвитку до перспективної (Л. Виготський). На заняттях ми орієнтувалися на провідну діяльність дітей раннього віку (предметно-маніпулятивну гру) і на провідну потребу спілкування з дорослими (О. Леонтьев). Дидактичні ігри будувалися, виходячи з положень Д. Ельконіна про послідовність формування ігрової діяльності в дітей. Заняття проводилися на дитячому майданчику, де використовуються традиційні надбання української педагогіки (В. Сухомлинський). Формуванню

розумових навичок сприяли процеси асиміляції й акомодатії (Ж. Піаже). Ми або пропонували дитині вже знайомі їй заняття, що сприяло асиміляції, або в уже знайому їй схему вносили елемент новизни. Ми поєднували мовну роботу з практичними діями дітей (А. Запорожець). Ідея використання режимного моменту прогулянки для розвитку дітей належить А. Богуш, але, на відміну від дослідниці, ми використовували прогулянку не ситуативно, а систематично, застосовуючи всю структуру заняття. Звичайно, використовували й ідеї М. Монтессорі про розвивальне середовище для дитини, таким середовищем для людини завжди була природа (табл. 3).

У цілому емоційні реакції набули позитивного характеру. За нашими спостереженнями, контрольні групи просто адаптувалися, в експериментальній групі сформувалася установка на співпрацю. До ознак установки сформованості, установки на співпрацю можна віднести готовність до спільної діяльності з вихователем, інтерес дитини до нього та до пропонуваного ним видів діяльності.

Обговорення проекту, презентація досвіду роботи були запропоновані батькам і педагогічному колективу. Нами була застосована відеозйомка заняття для подальшого його аналізу та презентації на батьківських зборах. Щодо емоційного розвитку дітей, то кожна зацікавлена родина отримала індивідуальні консультації від психологічної служби ДНЗ.

Таблиця 2

«Емоційні прояви періоду адаптації (вересень)»

Емоційна реакція	Кількість дітей, які періодично її переживають			Інтенсивність прояву емоційної реакції			Тривалість емоційної реакції в часі (хв.)		
	К1	К2	Е	К1	К2	Е	К1	К2	Е
горе	12	12	12	В	В	В	30	30	30
радість	5	4	5	С	Н	Н	5	10	5
інтерес	3	3	2	С	С	С	5	4	5
захоплення	4	2	3	Н	С	Н	5	6	4
смуток	12	12	12	С	В	С	15	20	15
усього	12	12	12	С	С	С	12	14	12

Таблиця 3

Емоційні прояви за жовтень

Емоційна реакція	Кількість дітей, які періодично її переживають			Інтенсивність прояву емоційної реакції			Тривалість емоційної реакції в часі (хв.)		
	К1	К2	Е	К1	К2	Е	К1	К2	Е
горе	8	7	4	В	С	С	15	15	10
радість	9	7	10	С	С	С	8	8	15
інтерес	8	6	12	С	С	В	7	9	13
захоплення	5	5	8	С	С	С	5	8	10
смуток	5	3	2	С	Н	Н	8	5	3
усього	12	12	12	С	С	С	8	9	10

Звичайно, експеримент проходив не в суворо контрольованих умовах. Тип дослідження був близький до природного експерименту О. Лазурського та традиційно спирався на поняття «формуючий експеримент» О. Леонтєва, тобто чиста фіксація даних відходить на другий план, поступаючись місцем педагогічній діяльності. Але перші показники вселяють надію, що бінарне заняття в парі «психолог – вихователь» є перспективною формою роботи в групі дітей раннього віку. Супроводжуючий ефект полягає в тому, що працівник психологічної служби має змогу встановити робочі стосунки з вихователем, обмінюючись із ним досвідом. Індивідуально вихователь знає кожну дитину ліпше, ніж психолог, він знайомий із батьками, із навичками, якими дитина вже володіє. Якісне інтерв'ю вихователя може намітити велику кількість діагностичних методик, що в практичній діяльності значно зекономить час, та й сама кількість методик вивчення дитини раннього віку досить обмежена, що викликає появу питання щодо їх доступності. Дитина, яка розповідає батькам, як вона гралася із «психологом» на дитячому майданчику, формує позитивний образ працівника психологічної служби, що сприяє встановленню довірливих відносин між батьками та психологом.

Висновки з проведеного дослідження. Реалізація проекту бінарних занять дозволяє вихованцям раннього віку швидше та легше адаптуватися до умов дошкільного навчального закладу, а працівнику психологічної служби – реалізувати супровід педагогічного процесу, будучи безпосереднім учасником навчально-виховної взаємодії. Така позиція містить низку переваг, серед яких можливість для спеціаліста самому сформувати довірливі стосунки з дитиною, давати рекомендації, дієвість яких педагог одразу перевіряє на місці. Оскільки процес побудови проекту бінарних занять передбачає тісну співпрацю між вихователем і психологом, такий стан речей сприяє взаємному збагаченню досвіду обох спеціалістів. Установка на співпрацю в дітей раннього віку формується у спільній із ними діяльності, у допомозі їм у виконанні режимних моментів і, звичайно, завдяки приділенню уваги кожній дитині. Викладене вище дослідження має більше прикладний характер, аніж науковий. У суто науковому плані викладений матеріал можна сприймати як гарний пілотний проект майбутньої великої науково-дослідної роботи. Але в прикладному плані метод може бути взятий на озброєння будь-яким дошкільним закладом як

доволі простий спосіб індивідуалізації навчання та виховання дітей раннього віку. Нам було б цікаво розробити та впровадити по 5 занять за кожною лінією розвитку, що запропоновані в Базовому компоненті дошкільної освіти.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Акуліна О. Інтегроване заняття – одна з форм нових інформаційних технологій. Освіта. Технікум, коледжі. № 1. К.: НМЦ «Агроосвіта», 2002.
2. Богущ А., Беленька Г., Богінч О. та ін. Базовий компонент дошкільної освіти. К.: 2012. 26 с.
3. Боулби Дж. Привязаність. М.: Гардарики, 2003. 447 с.
4. Головей Л., Рыбалко Е. Практикум по возрастной психологии. Спб.: Речь. 2002. 694 с.
5. Дарвин Ч. Выражение эмоций у человека и животного. Спб.: Питер. 2001. 365 с.
6. Беленька Г., Белкіна Е. Дитина: Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років. К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2017. 492 с.
7. Заїка В. Взаємозв'язок соматичного та психічного у дітей із гастроентерологічною патологією. Практична психологія та соціальна робота. № 4. 2007. С. 67–80.
8. Заїка В. Типологічні моделі ініціювання особистісних трансформацій в умовах подолання кризових станів особистості: дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата психологічних наук за спеціальністю 19.00.01 – «Загальна психологія, історія психології». Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки Міністерства освіти і науки України. Луцьк, 2015. 253 с.
9. Курносова К., Кобзалова О. Педагогічні умови організації життєдіяльності дітей у період адаптації до дитячого садка. Педагогіка і психологія: напрями та тенденції розвитку в Україні та світі: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Одеса: «Південна фундація педагогіки», 14–15 квітня, 2017. С. 53–55.
10. Лоншакова Л., Чернов А. Реалізація психологічного супроводу психолога ДНЗ під час проведення бінарних занять. Personality, family and society: issue of pedagogy, psychology and sociology: International scientific-practical conference. Conference: Proceedings. Shumen: Konstantin Preslavsky University. 2017. June 16–17. С. 216–219.
11. Нурєєва О., Шейнфельд З. Таємниці адаптації. Психологічні особливості дітей дошкільного віку. Третій рік життя. Х.: «Основа», 2007. 160 с.
12. Павелків О., Цигипало О. Дитяча психологія. К.: Академвидав, 2008. 431 с.
13. Роменська В., Чернов А. Розвиток емоцій дітей раннього віку методом бінарних занять в парі «вихователь – психолог». Modern methods and operational experience in the field of psychology and pedagogics: International research and practice conference. Lublin, Maria Curie-Sklodowska University, 2017, October 20–21. С. 163–167.
14. Тітаренко С. Причини виникнення тривожності в дітей дошкільного віку та засоби її подолання. Ключ

чові питання наукових досліджень у сфері педагогіки та психології у XXI ст.: Міжнародна науково-практична конференція. Львів: ГО «Львівська педагогічна спільнота», 27–28 січня 2017 р. С. 58–60.

15. Трофаїла Н. Емоційний розвиток дітей дошкіль-

ного віку. Науковий вісник МНУ імені В.О. Сухомлинського. № 1.45(106).

16. Чернов А. Розвиток психічних процесів дітей раннього віку засобом бінарних занять. Київський науково-педагогічний вісник. № 12. 2017. С. 131–140.

УДК 37.015.3.001.76

ПРОБЛЕМА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ПЕДАГОГА ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Шевчишена О.В., к. психол. н.,
старший викладач кафедри педагогіки та психології
Хмельницький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти

У статті представлений аналіз наукових підходів до проблеми психологічної готовності вчителя до оволодіння інноваційними технологіями. Розроблено модель психолого-педагогічного супроводу формування особистісної готовності педагога до інноваційної діяльності.

Ключові слова: інноваційна діяльність, психологічна готовність вчителя до оволодіння інноваційними технологіями, творча активність педагога.

В статье представлен анализ научных подходов, касающихся проблемы психологической готовности учителя к овладению инновационными технологиями. Разработана модель психолого-педагогического сопровождения личностной готовности педагога к инновационной деятельности.

Ключевые слова: инновационная деятельность, психологическая готовность учителя к овладению инновационными технологиями, творческая активность педагога.

Shevchyshena O. V. PROBLEM OF PSYCHOLOGICAL READINESS OF A TEACHER TO INNOVATIVE EDUCATIONAL ACTIVITY

The analysis of psychological and pedagogical of a problem psychological readinnes of teachers to mastering by innovative technolgiesis is presented in the article. The model of psychology caland pedagogical support of formation of personal reaginnes of the teacher to innocative activity is developed.

Key words: innovative activity, psychological readinnes of the teacher for by innocative technologies, creative activity.

Постановка проблеми. Сучасна освіта покликана готувати людину, яка відзначатиметься готовністю сприймати динаміку змін навколишнього середовища як належної складової частини власного способу життя. Тому зміни, які сьогодні супроводжують освітню систему, стосуються не лише учнівської аудиторії, але й педагогічних працівників.

Нові пріоритети та соціокультурні цінності нашої держави вимагають від учителя мобільності, гнучкості в динамічно змінних ситуаціях, креативних якостей і навичок швидкого оволодіння освітніми інноваціями. Модернізаційні процеси, які охоплюють освітню систему, потребують таких учителів, які б відзначалися новим баченням педагогічної творчості, готовністю продукувати нові педагогічні ідеї, запроваджувати та втілювати інноваційні освітні технології у зміст навчання та виховання підростаючого покоління. Сучасній школі потрібний педагог, який прагне до професійного збагачення, творчої самореалізації та самоак-

туалізації, здатний удосконалювати зміст своєї діяльності відповідно до вимог часу та світових стандартів. В умовах модернізації сучасної освіти, входження України в єдиний освітньо-інформаційний простір суспільство відчуває потребу в педагогічних працівниках, які будуть відзначатися різнобічною компетентністю, готовністю до розв'язання складних соціальних завдань і відповідальністю за їх виконання. Необхідність докорінної зміни освітньої парадигми вимагає формування педагога, який готовий реагувати на виклики сьогодення та працювати в умовах конкуренції освітніх послуг і професійних змагань.

Тому нова освітня політика України потребує глибокого наукового осмислення та змістовного оновлення як форм і методів педагогічної взаємодії, так і професійної діяльності вчителя. Лише інноваційна за сутністю освіта покликана формувати педагога, який здатний діяти самостійно та приймати рішення в динамічно змінних ситуаціях, готовий долати стереотипні під-